

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Iudicii vniuersitatis Et Cleri Coloniensis, aduersus
calumnias Philippi Melanthonis, Martini Buceri,
Oldendorpij, & eorum asseclarum, defensio**

Billick, Eberhard

Parisiis, 1545

Errores Buceri peccato originali.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29474

nec parum momenti perfidæ ac detestabilis hæresis cognitionem allaturam ad eiusdem odium & execrationem. Proinde accipe Lector candide, prodigiosas, acheronticas & damnatas, plerunque etiam inter se pugnantes, aduersariorum sententias de peccato originali, & ipsorum committantibus: quas breuibus scholiis adiectis illustramus.

Errores Buceri de peccato originali.

Diffinit peccatum originale esse deprauationem totius hominis, quo quicumque ex Adam cõmuni ratione progeniti sumus. Deum, & quæ placent Deo, vera scilicet bona, nec mente cogitare, nec voluntate amplecti possimus: sed peruersis cupiditatibus agitati nihil suo loco & numero habeamus, atque peruerse iudicamus, appetamus & faciamus omnia.

Hac definitione tollitur liberum arbitrium, iudicium rationis, experientia sensuum. Aut si visui permittit iudicium de coloribus, & gustui de amaro & dulci: quare non menti quoque permittit cognitionem & iudicium de bonis & malis, si proponantur? Quare non voluntati ut posita aliterum appetere? An mens hominis est magis quam sensus corruptus? Quid ergo ait Apostolus, Cõdelector legi Dei secundum interiorem hominem: video autem aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis mee?

Vel breuius: Peccatum originale esse viciũ hominis, quo homo totus aduersatur Deo.

Descriptio diaboli, qui Deo perpetuo aduersatur non hominis, qui sicut ovis perditã simpliciter errat.

Et ut intelligatur quid velit per deprauationem totius hominis, asserit, non tantum viciatũ hominem totum, sed & viciatã naturam, cunctaq; in homine deprauatã, & ab illius imagine ad quam factus & effigiatus est. demutata: seu amissã & deperditã esse diuinã illã conditionem ad imaginem Dei. Breuiter, quicquid in nobis est, ut ab Adam nascimur, viciatũ & corruptum esse.

Obscuratã fatemur, sed non amissã Dei imaginem, quam si amissã dicimus, substãtiam auferimus animæ rationalis, secundũ quam est imago. Et drachma non amittit

rat impressam sibi imaginem, nec ouis simplicitatem.

Deinde ut intelligatur quatenus detrahat homini posse cognoscere & amplecti bonum, asserit in qualibet hominis parte successisse motus detestandos, ut nec probare nec sectari que recta sunt homines possint, sed in contraria ferantur totum mente, voluntate, ac ceteris viribus: adeoque carnis nostrae naturam (qua totam hominis naturam intelligi vult) legi Dei repugnare. Et proinde naturae carnis esse aduersari Deo, inimicum esse Deo. Breuiter, quicquid est in homine inimicum esse Deo.

Non adeo deprauant hominē Manicheus & Marcion: licet alteram eius partem dicant à malo principio creatam: Agnouerunt enim mentis & rationis bonitatem, cuius creationem idcirco bono principio ascripserunt.

Denique ut intelligatur se non diffinire peccatum originale tantum per priuationem, seu etiam habitum viciosum, sed includere quoque in rationem eius actuale rebellionem, ait nos omnes Deo rebelles nasci, atque omnibus viribus nedum auersos, sed etiam aduersarios, & inimicos Dei esse: quo fiat ut contraria omnia Deo, & probemus animo perperam iudicando, & expetamus voluntate, & sectemur reliquis viribus. Hoc sempiterno vicio obnoxios semper esse rebelles & inimicos Deo, hoc solo originis vicio deprauatos nunquam non repugnare & inimicari Deo, pertinere & iniuste omnibus nostri partibus vti, & non solum alienos esse à Dei cultu, sed etiam ad id quodam Dei voluntatis teneri.

Contra illud, Cor meum & caro mea exultauerunt in Deum viuum. Item: Sitiuit anima mea ad Deum viuum, quando veniam & apparebo ante faciem Dei? Fuerunt mihi lacrymae meae sicut panes die ac nocte, dum dicitur mihi quotidie, ubi est Deus tuus? Item, Deus meus exultatio cordis mei. Qui talia dicebat, in originali peccato fuerat vtiq; natus, & tamen nulla sui parte Deo ad hunc modum aduersabatur.

Interim dum has assertiones, tractat, ex diametro sibi pugnantia scribit.

Nunc enim ut praescribitur asserit eam conditionem qua homo ad imaginem Dei factus est, amissam & perditam.

Falsum, de quo vide Epiphanium in haeresi Audiano- rum, & in epistola ad Iohannem Hierosolymitanum, contra Origenem.

Nunc

Catholicè.

Nunc vero hominem ad imaginem Dei conditū, ea natura
ac etiamnum præditum esse, cum qua vicia natura pugnet.

Rursus, nunc quicquid in nobis est cum nascimur, plane vitiosū
& corruptum esse, & totum legi Dei repugnare cōtendit, ad id
in omni nostri parte Deo aduersarij gignamur.

Hæreticè duplo quàm Manichæus & Marcion de ho-
mine constituerint.

Catholicè.

Nunc vero legem inscriptā menti manere, & diuinitus inle-
xi & infixam esse.

Denique nunc asserit nos peruersè & iniuste omnibus partibus
nostri vti, omnino cōtra eam rationem ad quam conditi sumus
est, vt subiungit, de omnibus peruersè iudicare, & expetere omnia
contraria Deo, & proinde eos qui non ex fide Christi vixerunt,
extrema semper nequitia vixisse.

Si hoc verum est, viuunt semper hæretici in extrema
nequitia: fatentur enim se semper dubitare, adeoq; vacare
vera fide in Christum: quāquam interim verum est, non
habere hæreticos, falsum autem omnes homines peruersè
iudicare & expetere omnia.

Nunc vero ait lumine natura intellexisse Ethnicos, hominem
animal esse prouidum, sagax, multiplex, acutum, memor, plenus
rationis & cōsiliū, præclara quadam cōditione generatum, equi-
tationisq; & stirpis cœlestis, & sacrū quoddam in terris sanctis
esse dedicatū: quod cum Deo sicut intellectus & recta ratio
sapientiæ atque virtutis societatem quandam habeat.

Verum est istud, sed reliquis scriptis Buceri planè con-
trarium. Vnde vides Lector, quæ sit in hominibus ista
dogmatum constātia.

Item inesse nobis natura quo & Deus, & qua iusta & honesta
sunt cognosci aliquatenus possint. Et id legis quod in nobis scribitur,
reuocare nos à prauis cōsiliis & rebus, impellere ad recta &
honestā studia, Et ex eo existere in homine quandam ad officij
excitationem, & neglecti officij reprehensionem.

Et istud quoque verissimum est: & ex ore suo iudicatur
Bucerus falsè contraria multa dixisse.

Quin & addit (quod tamen falsum est) omne quod mens in
his expetendis & agendis nouerit bonum esse, id non posse

mentem non statim expetere, & ad querendum aut agendum mouerit, non auersari ac fugere hoc, quod mens intelligit esse malū.

Ergo contra fidem, conscientiam & mentem nemo potest agere, quod falsum ex multis locis Apostoli conuincitur. Etne Ethnici quidem tam inconsideratē aut fatuē loquuti sunt, quorum ait quidam: Video meliora, porboq; Deteriora sequor.

Asserit deinde, quicquid a perfecta illa Dei imagine, quae christus est, alienum fuerit, id damnabile, & damnans uicium atque peccatum esse.

Ambiguum dictum, & sensu quodam plane erroneum, damnans omnes actus humanos.

Asserit sibi non necessario recipiendam esse sententiam de inspiratione nouarum animarum.

Platonizat fortē, nec putat sibi necessarium manere in Ecclesiae unitate. Leo magn⁹ in epistola Decretali ad Turbium Asturicensem, cap. 10. ait, Omnes eos qui impietatis fabulam ex multis erroribus de origine animarū sibi traxerunt, Catholica fides à corpore suae unitatis abscedit, constantē praeedicans atq; veraciter, quod animae hominum, priusquam suis inspirentur corporibus, non fuere, nec ab alio incorporentur, nisi ab opifice deo, qui & ipsarum est creator & corporum. Sic Leo magnus hunc draconem iugulat.

Et ut sententia illa recipiatur, corpori deprauato indi etiam deprauatam animam, Deum creare generationem peccato obnoxiam, animarūque in ipsis, (ut ita, inquit, dicam) Dei manibus uiciari.

Ergo non ab Adam vel à carne, sed à Deo est originale peccatum: quod sentire cum blasphemum esse Manichæus animaduerteter, finxit diabolum creatorē esse omnis peccati. Magna est utriusq; hæresis: sed tamen Manichæus de Deo religiosius sensit quàm Bucerus. Contra Osee tertio decimo: Perditio tua ex te Israël, tātummodo in me auxiliū tuum.

Asserit non consequi, est opus Dei, Ergo uicium & malum non est. Nec consequi, Concupiscentia est bonum opus Dei, ergo est bonum homini in quo est. Seu, Concupiscentia opus naturæ est, cooperante Deo, ergo bonum est.

Fortē Bucerus non credit quod habetur Deuteronomij trigesimo

trigesimo secundo: Dei perfecta sunt opera, & omnes re eius iudicia, Deus fidelis & absq; vlla iniquitate, iustus & rectus. Aliàs enim assumpta consequètia, quam cauillari posset hinc syllogismum conficere, de cuius consequentia nulla esset dubitatio.

Afferit Deum prauos motus, noxias perturbaciones, & scelerata actiones, immittere hominibus, atrocissimis peccatis punire peccatores, tradere gentes in sceleratas perturbaciones, & sensus reproborum, quos sint & poena, & peccata quibus gentes implicentur, fatiens Deum authorem malitiæ & peccati. Quod non tantum permittit, hoc sed & aliter & efficaciter hæc Deum facere blasphemet.

Hæc est ipsa illa hæresis, quam si audisset Polycarpus, esset beatus Irenæus testatur, exclamasset statim, & manus suas obrurasset, ac dixisset: Deus bone in quæ tempora reseruasti, vt hæc audiam, ipsum etiam continuè locum fugisset, in quo sedens vel stans huiusmodi verba audiret. Vide Eusebium Ecclesiasticæ historiæ libro quinto, capite vigesimo. Hanc hæresim neq; ex sacris literis, neq; ex patribus hausit Bucer, sed primus eius inuentor (vt ibidem habetur) fuit Florinus quidam, Seleucus quoque & Hermia Galathæ, ipsam quoq; in parte, vt Philastrius & Augustinus testantur, sunt amplexi.

In peccato originali, non solum rationis cæcitatem, tarditatem, ignorantiam, difficultatem, & voluntatis infirmitatē, & pronitiam concupiscendi seu faciendi quod non debet, sed & incredulitatem, & contempnum Dei comprehendit dicit.

Aequum erat Bucerum non obiicere paruulis tā ingentia scelera nisi claris scripturis, aut euidentia aliqua probaretur. Accusator fratrum tuorum, ista peccata in paruulis quomodo probabis? Sed ad præcedentia remitto, ubi notanda hæc ipsa satis confutata sunt.

Et vt: infantes iam recens natos (in quibus considerare est peccatum originale per se tantum diffinitioni suæ includat, at, nihil uetate dicitur ea horrida efficere in animis infan- tium, quæ efficiunt in animis adultorum. Imprimis, maximeq; diffidentiam & incredulitatem, quæ inimici fidei, sanam captiuos tenere ad arbitrium suum, quæ in hunc mundum carnaliter nascuntur.

Magnum nimis imperium diabolo in paruulos permissum tum ne in porcos quidem pro sua tyrannide sit ei permissum

leuire, nisi peculiariter Deus annuat. Marci. 5.

Rursus, infantes habere propriam iniquitatem, peccare in lege
suis inditiam, aqua declinent: alioqui eos non renatos, non fore dam-
nandos. Quod deus neminem damnet, cui non insit propria iniqui-
tas, seu peccatum certa sua lege damnatum. Et proinde in infanti-
bus, inesse suam propriam iniquitatem, quæ legi Dei aduersetur: ta-
mensi hanc ipsi nondum intelligant detinetur illud Paulinum, Viue-
bam aliquando sine lege, & c. ad infantes, qui & si vacent legis co-
gnitione, hinc tamen non consequi, eis non positam legem, vel eos
nulla legis transgressione teneri.

Vnde infomniū istud Bucer nobis probabis? Vbi de le-
ge paruulis statuta reperis aliquid scriptum, vel à maiori-
bus traditum? Paruulos propter originale peccatum quod
nascens contrahunt, verum est damnari: at vbi legitur eos
contra legem aliquam propria iniquitate peccare? Præfer-
tim cum ignorent boni & mali distantiam, nullūq; habeāt
arbitrij sui vsum, sine quo nō magis peccatur quā peccent
agni & vituli, & animatia nulla arbitrij potestate prædita.

Cum tam profunda ignorantia, ut præceptum Dei non possint
intelligere, & ea naturæ rebellionem nascantur, ut legi Dei toti reni-
tantur, damnari eos iure, non solum propter inobedientiam aduer-
sus deum, sed etiam propter ipsam ignorantiam, quæ non tantum in
ipsis supponit peccati, sed etiam peccatum.

Stulta de ignorantia opinio, quæ non datur paruulis
vicio magis quàm iucunda ipsa pueritia: vti supra suo loco
ostendimus.

Rursus in infantibus ignorantiam in qua nascuntur, peccato deputari
& rebellionem qua in omnibus legi Dei reluctetur, ignorantia excu-
satione haudquaquā leuari, sed ob hanc ignorantiam (quæ ignoran-
tia facinora appellat) iusto Dei iudicio æternum damnari.

Contra illud Iohānis nono: Si cæci essetis, non haberetis
peccatū, Quod dictū Christi in quos rogo tam verè, tanq;
proprie, atq; in paruulos ob ignorantia excusationē cō-
petit cum & Apostolus dicat, se ideo misericordiam con-
sequutum, quia ignorans errauit in incredulitate.

Affugit Augustino quod agnoscat infantibus ea omnia peccato de-
putari, quæ in adultis iure reprehenduntur, & tribuere infantibus
damnabilia & uicia, & facta uiciorum. Et proinde damnabiliter in-
fantes rebellionis uicio apud deum detineri.

Augustinus

Augustinus de peccatorum meritis & remiss. lib. 1. de
tempus ad hoc impensuri sumus, vt probemus quomodo
nihil mali commiserint infantes, qui propter hoc vocantur
ab omnibus innocentes? Nonne tanta infirmitas animi &
corporis, tanta rerum ignorantia, tam nulla omnino pre-
cepti capacitas, nullus vel naturalis, vel scriptæ legis sen-
sus aut motus, nullus in alterutram partem rationis vti-
hæc multo testatiore silentio, quàm sermo noster proce-
dit atq; iudicat? Valeat aliquid ad seipsam persuadendam
ipsa euidencia. Nam nusquã sic non inuenio, quid dicitur
quàm vbi res de qua dicitur, manifestior est, quam omnia
quod dicitur. Vellè tamen quisquis hoc sapit, diceret, quod
peccatū viderit, vel putarit infantis recentis ab vtero, quod
mali in hac propria sua vita per animum propriū, corpore
ve cōmiserit? Si fortè quod plorat, tædioq; est maior
mirum si hoc iniquitati, non infelicitati potius deputandum
est. An quod ab ipso fletu nulla sua ratione, nulla cuiuslibet
prohibitione compescitur? At hoc ignorantie est, in qua
profundissima iacet, qua etiam matrem cum post erigunt
tempus valuerit, percutit iratus, & sæpe ipsas etiam ma-
mas, quas dum esurit, exugit. Hæc non modo feruntur, pe-
rum etiam diliguntur in paruulis. &c. Hinc de libero arbi-
trio lib. 3. cap. 24. ait: Ex quo incipit homo præcepti esse
pax, ex illo incipit posse peccare. Obserua quod dicitur
incipit posse peccare, antea enim non potest.

*Addit itaque infantes æternis suppliciis, nec permittit
mitissimam poenam cum Augustino.*

De poena mitissima habet Augustinus in Enchiridionibus
Laurentium cap. xciiij.

*Vbi hanc crudelem sententiam in infantes deprompsit, aliter
e contrario, infantes Christianorum priuatis baptisate, sine
sua regeneratione & regno dei non priuari*

Minus Pelagiani errabant, asserentes paruulos non ba-
ptizatos ad beatam aliquã vitam migrare, sed extra regnum
dei, quod absq; vlla cōtrouersia concedebant, vt habet Au-
gustinus lib. de hæresibus, ad quod vult deū. Et epist. 180.
oppugnat quoque eandem hæresim Hyponosticon. 180.
Bucer autem non priuat eos regno dei. ex quo Euangeli-
o Euangelice? Eodem tenebatur errore Vincētius vult

de quo August. lib. primo de anima & eius origine, sic ait: Non baptizatis paruulis nemo promittat inter damnationem regnūque cœlorum, quietis vel felicitatis cuiuslibet, quasi medium locum. Hoc enim eis etiam hæresis Pelagiana promissit, quia nec damnationē metuit paruulis, nec sperat eis regnum cœlorum, si non perueniunt ad baptismatis sacramentum. Ille autem cum confiteatur paruulos originali obstrictos esse peccato, eis etiam regnū cœlorum non baptizatis ausus est polliceri. Quod nec illi ausi sunt, qui eos asserunt, sine vlllo prorsus esse peccato. Ecce qualibus se laqueis præsumptionis innectat, nisi eum talia scripserit peniteati. Ita Augustinus epist. quoque 28. ad Hieronymum, contra eundē errorem sic ait: Quisquis dixerit, quod in Christo viuificabuntur etiam paruuli, qui sine sacramenti eius participatione de vita exeunt, hic profectō & contra Apostolicam prædicationem venit, & totam condemnat Ecclesiam. Vbi propterea cum baptizatis paruulis festinatur & curritur, quia sine dubio creditur aliter eos in Christo viuificari omnino non posse.

Tres hominum gradus facit, Natos simpliciter ex Adam, Afflatos spiritu, Renatos ex Deo. Vnde plerique ex gentibus etsi non renatos non excludit à regno Dei.

Cōtra omnem sacram scripturam, & prima salutaris doctrinæ fundamenta. Duo sunt in scripturis Adam, & duo populi, nec plures. Prioris Adæ populus carnalis, alterius spiritualis. In vno omnes morimur, in alio omnes viuificamur. Clara & expressa Christi vox est, Oportet nasci deo. Iohannis 3. Quod natum est ex carne, caro est, & quod natum est ex spiritu, spiritus est. Vnde ergo hi tres Bucerus populi? Qui sunt afflati isti non regenerati, & tamen saluandi? Spiritus sanctus enim quos sanctificat vt saluentur, eosdem & regenerat. Sed Bucerus fortē loquitur de spiritu quo furere solent poëtæ. Sicut Ouidius ait, Est Deus in nobis, sunt & commercia cœli

Sedibus æthereis spiritus ille venit.
 Hinc sacri vates, & diuum cura vocamur.
 Sunt etiam qui nos numen habere putent.
 Longiori disputatione in aliud tēpus, aliumque locum prorogata, sufficiat modò annotasse, quòd Deus vnā sibi Ecclesiam

Ecclesiam semper elegit, extra quam nō est salus. Et prorsus insanum est credere aliquem extra Christum & Ecclesiam posse fieri saluum. Si quos afflat ex gentibus, hos vocat ad suam Ecclesiam, vt olim Achior, Raab, Ruth, & profelytos. In nouo testamento Cornelium centurionem. Non est enim aliud nomen sub cœlo datum hominibus, in quo oporteat nos saluos fieri, Actū quarto. Proinde propheta, imò Antichristianum est Buceri figmentum de gentium Philosophorum ductu, saluatione. Esaiæ 49. de vno Christo philosophis ignoto dicitur: Posui te in lucem gentium, vt sis salus mea vsque ad extremum terræ. Idem Apostolus quoque Paulus pro gētibus prædicationem dei expectantibus allegat, Actuum 13.

Et quid hoc uelit satis ostendit Commentarius eius in Epistola ad Romanos in præfatione, Quæstione, An sit in Philosophia quædam doctrina Pauli congruat? Vbi contendit: Deum quantum ad religionem attinet, suam ueritatem gentibus admodum manifestasse, nec ullo dogmate destituisse ad constituendam illam necessario. In philosophia nihil præteritum, quod Dei metu animos implere inque solidæ religionis studio conseruare ualeat, & nihil omnino ad salutem cognitu fuisse necessarium, quod Deus gentibus non prius etiam illis seculis manifestauit per Philosophos, inquit (ut inquit) sanctissimos homines. Quorum uerò dicta non minus sunt oracula habenda, quàm quæ sacris literis continentur.

Si uerbis prophetarum & Apostolorum credimus potius, quàm Bucero eis contradicenti, non admodum fecit Deus ueritatem suam manifestam gentibus. Psalm. 14. clare dicitur, Qui annunciat uerbum suum Iacob, iustitiam & iudicia sua Israël. Non fecit taliter omni nationi, & iudicia sua non manifestauit eis. Secundum Esaiam, Populus gentium ambulabat in tenebris, habitabatque in regione umbræ mortis. Pauli quoque & Barnabæ luculentissimum est testimonium, Actuum decimotertio. Quæ præteritis generationibus dimisit omnes gentes in uias suas, ubi nulla est exceptio. Num poterit Bucerus Apostolos Christi falsitatis arguere? Si autē confiteatur esse ueros, se ut falsum fateatur necesse est. Hic uideat aduersariorum inconstantiam: alibi dicit sanctos omnes

cere in graui ignorantia Dei: quæ vera sunt bona, neque cognoscere, neque amplecti posse: cum hæc prophanis philosophis tribuat absolutam cognitionem omnium, quæ ipsos in solidæ religionis studio valeant conseruare. At non ita Apostolus Paulus (cui fortè erroris sui prauitatem inscripturus est Bucer) Roman. primo. Hic enim nihil amplius tribuit Philosophis, nisi quod inuisibilia Dei, sempiternam quoque virtutem eius & diuinitatem, ex visibilibus cognouerunt. Non autè eò progreditur, vt dicat, quod Bucerus, eos omnem veritatem tenuisse, & viam salutis: sed contra, qui cum cognouissent (ait) nõ sicut Deum glorificauerunt, aut gratias egerunt, sed euauerunt in cogitationibus suis, & obscuratum est insipiens cor eorum. Didentes enim se esse sapientes, stulti facti sunt, & mutauerunt gloriam incorruptibilis Dei in similitudinè imaginis corruptibilis hominis, & volucrum & quadrupedum, & serpentum, & cæc. En Bucer, hæc est Philosophorum apud Apostolum sapientia. Quem iuuat eorum dementiam amplius cognoscere, legat disertum illum & eloquentissimum Lactantium Firmianum, diuinarum institutionum lib. 3. qui totus est de falsa philosophorum sapientia. Vbi eorum omnium stultissimas rixas, errores, & vanas opiniones de Deo, de vero eius cultu, quæ est solâ via veritatis, per multa capita diligenter excussis, cap. 30. prorumpit in hæc exclamationem: Omnis sapientia hominis in hoc vno est, vt Deum cognoscat & colat. Hoc nostrum dogma, Hæc sententia est. Quanta itaque voce possum, testificor, proclamo, denuncio. Hoc est illud, quod Philosophi omnes in tota sua vita quaerierunt, nec vnquam tamen inuestigare, comprehendere, tenere valuerunt, quia aut prauam religionem tenuerunt, aut totam penitus sustulerunt. Facessant igitur illi omnes qui humanam vitam non instruunt, sed turbant. Quid enim docent, aut quem instruunt, qui seipsos non instruxerunt? Quem sanare rogat? Quem regere cæci poscunt? Huc ergo nos omnes, quibus est cura sapientia cõferamus. An expectabimus donec Socrates aliquid sciat? Aut Anaxagoras lumen in tenebris inueniat? aut Democritus veritatè de puteo extrahat? aut Empedocles dilaret animi sui semitas? aut Archesilas & Carneades videant, sentiant,

præcipiant? Ecce vox de cælo veritatem docens, & nobis
sole ipso clarius ostendens. Quid nobis iniqui
sumus, & sapientiam suscipere cōctamur, quam docti ho-
mines contritis in quærendo aratibus suis, nunquam repe-
re potuerunt?

*Imò pl. sculā quiddam in Philosophia traditum, nempe, iudicium
futuri seculi, quod à Moyse potius significatum sit, quàm expositum.
In philosophia verò admodum expressum.*

Libro 20. de ciuitate Dei, producit B. Augusti. de fin-
ro iudicio multa eadēque clarissima prophetarum & scri-
ptis legis oracula. Et quid mirum si philosophi quidā
suis prædictiones mutuati sunt: præsertim cum hæc præ-
simum contenderent philosophi, vt rara de ignotis tene-
doctrina, quæ fidem popularem superaret, conciliatō-
mini suo maiorem existimationem? Stultissimū est
opinari, hæc posse alicui ratione naturali, cui philosophi
nituntur constare: nam quod de extremo iudicio creditur,
fidei articulus est, qui non magis ratione cōuincitur, quàm
Deum esse trinum & vnum, aut filium Dei incarnatū. An-
ticipuli creduntur, non demonstrantur ratione. Ad hæc quo-
do de iudicio & resurrectione Philosophi loquuntur, quæ
rebus fabulantur non intellectis, sicut Virgilius de campis
Elysiis beatorum, de Minōe iudice apud inferos, de peris
& cruciatibus malorum, Cerbero trifauci, Charonte, & tu-
uiis infernis. Sic Lucanus in principio belli Pharsalicū
cit rediturum mundum in antiquum chaos. Et Ouid.
Esse quoque in fati reminiscitur affore tempus,
Quo mare, quo tellus, correptaque regia cæli
Ardeat, & mundi moles operosa laboret.

Quæ non sunt Philosophica, nec illis ad iudicium
tinere sunt visa.

*Inter alios Numam Pompiliū facit omnis diuini & humani
ris consultissimum, quem ait pectora omnium pietate instituisse,
sancam religionis antistitem, hoc imp. inis causisse, ne in sacris
bus ullum esset simulacrum. Quod nimis um odio imaginare
rum in pessimo idololatra & omnis idololatriæ apud Romanos
thore, tan operè prædicat.*

Vide Lector pie, qualis sit hæreticorum Ecclesiæ
tales habet prophetas & religionis suæ antistites.

Pompilius, cum videret populum Romanum, multis victoriis elatum, iamque nullis legibus in officio contineri, commentus est deos quos nullos & falsos esse probe sciebat, atque eis proprios cultus instituit & sacerdotes, Diales, Flamines, Vestales, Salios: confinxit mitras, vittas, ancilia, armillas, sandalia. Inuenit ritum praefagiorum, ab auguriis, & ab extis pecudum quae docuit scrutari, instituit sacrificia, ignem perpetuum, lustrationes, annum distinxit in dies festos & nefastos. Quae omnia mentiebatur se monitu Aegeriae Nymphae, cum qua nocturnos congressus simulabat, tradere populo Romano, videlicet, ne deesset inuentis suis auctoritas. Omnia in hoc, quod populus falsorum deorum metu, falsoque cultu occupatus, auocaretur a studiis bellorum, & in mansuetudinem redigeretur. Hunc talem impostorem, seductorem, dementatorem mortalium, inuentorem omnis fascino & illusionis, qui nullum verum Deum esse credebat, celebrat Bucerus tanquam religionis verae antistitem.

Quodque Deus Platonem tanta auctoritate eminere fecerit, ut Ethnicis queri non possint sibi doctrinam veritatis maligne administratam, quibus vel unus Plato deductam e caelo philosophiam tanta cum gratia peruulgavit, ut non immerito dicas (inquit) hunc gentibus ita datum ut Moysen Iudaeis.

Platonis summi illius philosophi quem diuinum appellant, vicia non libenter commemoro, sed facere cogor, ne quem aequat Bucerus Moysi, aequet & Apostolis, aut legislatori nostro Christo. Quod facit Apostolus in reliquis Philosophis, mihi ut in Platone quoque faciam incumbit. Ille philosophos laudat a contemplatione & admiratione creatoris cogniti per res creatas. At statim ostendit sapientiam illam in meram abiisse stultitiam & impietatem. Ita Plato multa cognouit de Deo, sed philosophice, hoc est, humano more: miscuit enim humana diuinis, & diuina humanis, eousque, ut veram Theologiam penitus inuerterit. Eusebius libro de praeparatione euangelica demonstrat Platonem ea quae sapienter dixit ex libris Hebraeorum transferuisse in libros suos, vbi & Aristobolus Iudaeum citat ad Philometora, libro primo, dicentem: Legem nostram in multis Plato sequutus est, aperte namque in multis diligenter examinasse

minasse singula videtur. Mosaica enim volumina ante Alexandrum, & ante Persarum imperium traducta fuerat. de plurima, sicut & Pythagoras Philosophus ille accepit. Verùm cū esset Philosophus omnia hæc dimensus est, pro captu rationis humanæ, nec firmiter scripturarum auctoritati inhæsit. Vnde in varios errores prolapsus est: quod propter Philosophiæ debet non quod vult Bucerus sua re-
 Et dicta, sed mala quibus veritatem aliunde acceptam propter deprauauit. Testatur beatus August. lib. 8. de Ciuitate Dei cap. 12. Plotinum, Iamblicum, Porphyrium, Apuleium & Platonicos omnes, sicut Platonem, multis diuinitatibus sacrificasse naturæ. Et huc idololatram audet Bucerus arguere Moyse de quo ait scriptura: Dedit illi cor Deus ad precepta & legem vitæ, & disciplinæ, docere Iacob testamentum suum, & iudicia sua Israel, sed & animas humanas arbitratur Plato ante corpora vixisse, & quādo docetur, remitti eas priora, non cognoscere noua, vt habet beatus August. de Ciuit. Dei libro 10. cap. 30. Pythagoram quoque secutus est, & dicit animas hominum post mortem reuolui ad corpora bestiarum: quod in Phædro & Timæo Platonis manifestè patet. Libro de repub. vlti. dicit animas post mortem à morte annos, redire ad vitam, optione vniciuique proposita, vt quod velit eligat: fieri autem electionem magnæ parte iuxta vitæ prioris mores. Sic Orphei animam, cygni corpus elegisse, nec voluisse in fœminam transire, odio huius sexus. Animam Tamiris, philomelæ, Cygni quoque animam in hominem demigrasse, Aiæ animam optante Leonem, Agamemnonis, aquilam. Therisit, simiam. Quæ cum sunt absurdissima (vt alia multa præteream) dignum mihi visus est Plato Bucero, quem dicat ita gētibus datur vt Moysen Iudæis.

Ex quo satis intelligitur, quod cū Zuuinglio faciat Heulem, Theseum, Socratem, Aristidem, Antigonum, Themam, Camillum, Catones, Scipiones, prophetis & apostolis in regno cælorum pares.

Quod quid aliud est, quàm Bucero ex Christiano Ethnicum plusquam Ethnicum? Quid enim opus est Christiano Evangelio, Prophetis, & sacris literis, baptismo & reliquis sacramentis?

Eccle. 45

sacramentis, si eiusmodi gentiles impij homines, cum sanctis in regno Dei viuunt: Quid hic scriptor & concionator aliud credere potest de fide & religione Christiana, quam quod sit cuiuslibet alij religioni similis, & quod quilibet in Ethnicismo ex doctrina philosophorum in sua religione & fide saluari possit?

Et quanti habeat Zvinglium, quamq; velit doctrinam eius videri minimè suspectam, etiam quod ad articulum originalis peccati attinet (de quo tamen is pessimè & haereticissimè sensit) videre est in memorato Comentario in caput quintum, ad Romanos.

Interim is qui tam præclarè de Ethnicis sentit, ne virginem quidem matrem à peccato Originali, & horrenda illa rebellione, & cæteris effectis eius (quæ in infantibus iam recens natis, cõtra omnem veritatem exaggerat & cõfingit) eximendam putat.

Scio vix paucis fieri credibile, Bucerũ de peccato Originali reliquis, post baptismum manentibus, tam insanas, atq; horrendas hæreses tueri, quam in præcedentibus sermone magnoq; studio oppugnauerim, confutauerimq;. Idcirco subiiciam paucis & eas quas idem ille D. Gropperus Scholasticus annotauit, & è scriptis Buceri posterioribus tumultuariè congescit: visum tamen fuit à superfluis annotationibus abstinere, quibus liber frustra turgescit, cum sint omnia prius abundè satis, & luculenter confutata. Tantum in hoc, vt cognoscas Lector candide, me non luctari cum laruis, sed ingentia mōstra persequi.

ERRORES BUCERI DE
concupiscentia reliqua in baptizatis.

Te manere in renatis malũ deprauatæ naturæ, vt etiam si nulla vel actionis vel consensus nostri iniquitas adiiceretur, tamen hoc tam graue esse, vt vel ob hoc vnum condemnationem mereamur, nisi non imputaretur.

Quod renatis ratione huius mali bonæ voluntati Dei, verè aduersentur, & ob id iniqui, prauis, & ipsi Deo inimici, verèque perditis & condemnatis sint, iurèque eos abiici & condemnari.

P iij Nimi-

Palam abrogat baptismum & spiritum regenerantem suam in. Contra illud Coloss. In ipso completo cõstitare oia per sangu-